

2017/105

ONTVANGEN 19 FEB. 2018

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
t.a.v. College van Bestuur
Postbus 5375
6802 EJ ARNHEM

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **14 FEB. 2018**
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo master Arts Therapies

Onze referentie
1320071

Uw brief van
06 november 2017

Uw referentie
UITCVB/21860

Bijlagen
1

Geacht College,

Met uw brief van 6 november 2017, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 9 november 2017, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo masteropleiding Arts Therapies als bekostigde opleiding (voltijd en deeltijd) te verzorgen in Nijmegen. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Gezondheidszorg en de studielast is door u bepaald op 60 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 24 januari 2018, kenmerk 2017/105, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo masteropleiding Arts Therapies als bekostigde opleiding te verzorgen in Nijmegen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

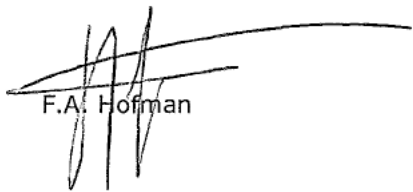
Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de voorwaarden b en c van artikel 6 van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Onze referentie
1320071

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Namens,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Hofman,

datum 24 januari 2018 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag voor een nieuwe opleiding van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) ten behoeve van de hbo master Arts Therapies te Nijmegen.

onderwerp advies nieuwe opleiding hbo master Arts Therapies Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) Nijmegen Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden. Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2017/105

bijlage
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Van Engelshoven,

datum
24 januari 2018

onderwerp
nieuwe opleiding
Hogeschool van Arnhem en
Nijmegen (HAN)
voltijd en deeltijd
hbo master
Arts Therapies
Nijmegen

ons kenmerk
2017/105

bijlage
beoordelingskader

Op 9 november 2017 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) om de hbo master Arts Therapies als bekostigde opleiding te verzorgen te Nijmegen (brief van 6 november 2017 met kenmerk UITCVB17/21860). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. De CDHO heeft op 18 december 2017 omwille van de zorgvuldige besluitvorming een nieuwe beslistermijn gesteld.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) om de hbo master Arts Therapies als bekostigde opleiding te Nijmegen te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de master Arts Therapies in Nijmegen aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master in het Croho onderdeel Gezondheidszorg. De opleiding omvat 60 EC en wordt in voltijd (1 jaar) en deeltijd (2 jaar) aangeboden. Sinds 2004 wordt de master Arts Therapies al onbekostigd aangeboden in Utrecht door de Hogeschool Zuyd in samenwerking met aanvrager, de Hogeschool Utrecht, Stenden Hogeschool en ArteZ. Tussen 2010 en 2016 werd de master Arts Therapies vanuit het Ministerie van OCW gesubsidieerd. De subsidie liep in 2016 af. Sindsdien is de instroom dermate gedaald dat de opleiding in 2016 en 2017 niet kon starten. Per september 2018 willen de instellingen de master Arts Therapies verplaatsen naar Nijmegen en wordt de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen penvoerder.

De master Arts Therapies bestaat inhoudelijk uit vijf modules met als doelen vakverdieping, professionalisering en verwetenschappelijking voor vaktherapeuten. De vakken gaan over observatie en diagnostiek, indicatiestelling, behandelprocedures, richtlijnen, effectevaluaties en praktijkgericht onderzoek.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 2 van 7 De master Arts Therapies is toegankelijk voor zowel pas afgestudeerden als werkenden met een bachelor in een vaktherapeutische discipline. Zij kunnen kiezen voor de deeltijd of voltijd variant. De deeltijd variant heeft geen baaneis. Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel en voldoet niet aan criteria b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de master Arts Therapies nieuw is en noodzakelijk om de gewenste vernieuwing te realiseren.

Ter onderbouwing van die stelling heeft aanvrager de voorgenomen opleiding vergeleken met enkele kleinere hbo masters in specifieke vaktherapeutische disciplines. Het gaat om Muziektherapie van ArtEZ, Danstherapie van Codarts en Psychomotorische therapie van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Bij de eerste twee masters worden studenten met een bachelor vaktherapie niet toegelaten. Deze masters zijn bedoeld voor afgestudeerden van conservatoria. Laatstgenoemde master is enkel gericht op psychomotorische therapie. De commissie heeft ook gekeken naar de master Speltherapie die in de toekomst in bekostigde vorm zal worden aangeboden door de Christelijke Hogeschool Ede. Deze master is minder breed dan de master Arts Therapies.

Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de inhoud van de master Arts Therapies binnen het bekostigde domein nieuw is. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

De commissie constateert dat de master Arts Therapies in het Nederlands wordt aangeboden en gericht is op Nederlandstalige studenten die werkzaam zijn binnen de Nederlandse arbeidsmarkt. Om die reden adviseert de commissie om de opleiding onder een Nederlandse naam in het Croho te laten registreren, bijvoorbeeld als Vaktherapieën. Daarnaast kan de bestaande naam Arts Therapies als internationale titel worden gevoerd.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de master Arts Therapies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager doet ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte een beroep op de Strategische agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek (2015-2025), het Actieplan Professionele Masters van de Vereniging Hogescholen (juni 2016), het rapport 'Vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ' (Zorginstituut Nederland, 26 november 2015, kenmerk 2015130207), de commissiebrief van het Ministerie van VWS aan Tweede Kamer inzake Reactie NU '91 (2015, kenmerk 723703-133155-MEVA) en de Kamerbrief van het Ministerie van VWS inzake vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ (26 november 2015, kenmerk 870136-144123-CZ).

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 3 van 7 Een complexere beroepspraktijk vraagt om een hoger opleidingsniveau en opscholing. Het doel is om het aantal masterstudenten uit te breiden en praktijkgericht onderzoek in het hbo te versterken (De Waarde(n) van weten, Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025). Ook de Vereniging Hogescholen wil inzetten op groei van de studenteninstroom in hbo masters en meer hbo masters ontwikkelen (Actieplan Professionele Masters, juni 2016).

Zorginstituut Nederland constateert dat er geen onderzoekscultuur heerst in het vakgebied (Rapport 'Vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ', 2015, 26 november 2015, kenmerk 2015130207). Voor wetenschappelijke onderbouwing adviseert Zorginstituut Nederland hogescholen met vaktherapeutische opleidingen samen te werken met universiteiten.

De Minister van VWS steunt kwaliteitsregisters zoals het Register Vaktherapie (Commissiebrief Tweede Kamer inzake Reactie NU '91, 2015, kenmerk 723703-133155-MEVA) dat de kwaliteit van beroepsbeoefening van geregistreerde professionals bewaakt. Voor een seniorregistratie is een hbo master diploma vereist.

Het Zorginstituut en de Minister van VWS vinden dat de vaktherapeutische beroepsgroep de interventie moet onderbouwen met evidentie (Kamerbrief inzake rapport Vaktherapie in de GGZ, 26 november 2015, kenmerk 870136-144123-CZ). Dit kan volgens aanvrager niet door bachelor-opgeleide therapeuten worden vormgegeven. Er moet volgens het Zorginstituut een onderzoekscultuur gestart worden. Daarom is volgens aanvrager een master voor vaktherapeuten nodig.

De commissie concludeert op grond van de Strategische agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek (2015-2025), de commissiebrief van de Tweede Kamer inzake Reactie NU '91 (2015, kenmerk 723703-133155-MEVA) en de Kamerbrief inzake vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ (26 november 2015, kenmerk 870136-144123-CZ) dat een maatschappelijke behoefte is aangetoond.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager doet ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte een beroep op het rapport De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020 (ROA, december 2015), het AIS van ROA en gegevens van het UWV (Sectorbeschrijving zorg, 2015). De commissie heeft daarnaast de meest actuele ROA gegevens met prognoses tot 2022 geraadpleegd.

In het rapport De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020 (ROA, december 2015, p. 68) heeft aanvrager gekeken naar de arbeidsmarkt voor hbo- en wo-afgestudeerden. Deze categorie acht de commissie echter te breed, evenals de hele sector gezondheid en welzijn omdat op basis van zo'n veelomvattende afbakening geen specifieke arbeidsmarktbehoefte voor afgestudeerden van de master Arts Therapies kan worden bepaald. Omdat vaktherapeuten in ROA binnen de beroepscategorie fysiotherapeuten vallen heeft de commissie daar naar gekeken. De vooruitzichten voor deze beroepsgroep zijn voor de periode tot 2022 positief (zie Tabel 1). Grote knelpunten worden verwacht. Binnen deze categorie vallen echter diverse zorgprofessionals, van alternatief genezers tot optometristen. Daarom is niet duidelijk of de positieve prognose ook voor vaktherapeuten geldt.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 4 van 7 Tabel 1. Arbeidsmarktprognose voor fysiotherapeuten..

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Fysiotherapeuten	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		10700	14	2.3	hoog
Fysiotherapeuten	verwachte vervangingsvraag tot 2022		11000	15	2.3	gemiddeld
Fysiotherapeuten	verwachte baanopeningen tot 2022		21800	29	4.4	gemiddeld
Fysiotherapeuten	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2022	0.82				groot

Bron: ROA, AIS

De commissie heeft ook gekeken naar de opleidingscategorie hbo fysiotherapie (zie Tabel 2). Binnen deze opleidingscategorie vallen onder andere de hbo bacheloropleidingen fysiotherapie, ergotherapie, logopedie, voeding & diëtiëk en creatieve therapie. De prognose voor afgestudeerden van deze bacheloropleidingen is positief. Deze aanvraag heeft echter betrekking op een hbo masteropleiding. Tabel 2 is daarom niet relevant voor de master Arts Therapies. Aanvrager heeft niet aangegeven hoeveel baanopeningen er zullen zijn voor afgestudeerden van de master Arts Therapies.

Tabel 2. Arbeidsmarktprognose voor afgestudeerden hbo fysiotherapie.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
hbo fysiotherapie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		7000	10	1.6	erg hoog
hbo fysiotherapie	verwachte vervangingsvraag tot 2022		12500	18	2.8	gemiddeld
hbo fysiotherapie	verwachte baanopeningen tot 2022		19500	28	4.2	hoog
hbo fysiotherapie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2022		18700	27	4.1	gemiddeld
hbo fysiotherapie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1				groot
hbo fysiotherapie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1				goed

Bron: ROA, AIS

Volgens het UWV (Sectorbeschrijving zorg, 2015, p.15) zal het aantal banen in de intramurale zorg herstellen. Echter, intramurale zorg omvat niet alleen vaktherapieën. Het UWV geeft een vrij negatief beeld van de arbeidsmarkt in de sector zorg en welzijn. In deze sectorbeschrijving wordt echter geen specifieke aandacht besteed aan vaktherapeuten. De commissie kan op grond van deze sectorbeschrijving niet beoordelen hoe de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de master Arts Therapies eruit zien.

Gelet op vorenstaande concludeert de commissie dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke behoefte maar dat een arbeidsmarktbehoefte niet is aangetoond. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister een aantal zwaartepunten vastgelegd, te weten Automotive, Duurzame energie, Biodiscovery, Sneller herstel (m.b.t. revalidatiezorg), Vitale leefomgevingen/Kleine kernen,

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 5 van 7 Talenterkenning- en ontwikkeling in de sport, Ondernemen en ondernemerschap en Leren met ICT. De master Arts Therapies sluit daar niet op aan. Aangezien de master Arts Therapies niet aansluit op de prestatieafspraken dient de aanvraag te voldoen aan alle elementen van criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Vanaf 9 november 2017 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen om de master Arts Therapies in Nijmegen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Zienswijzen zijn niet ingediend.

Aanvrager heeft geen overzicht geleverd van de instroom in verwante opleidingen. Van de bij criterium a genoemde masters zijn geen instroomgegevens beschikbaar om de volgende redenen: Psychomotorische Therapie is nog onbekostigd, Speltherapie is nog een onbekostigde post-hbo opleiding en Muziektherapie gaat pas volgend jaar van start.

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de master Arts Therapies op grond van een enquête. In juni 2017 is een enquête ingevuld door 198 studenten uit het derde en vierde jaar van relevante bachelors en 247 vaktherapeuten. Daaruit blijkt dat ongeveer de helft interesse heeft in de master Arts Therapies indien het instellingscollegegeld wordt teruggebracht naar het wettelijke tarief. Volgens de Federatie voor Vaktherapeutische Beroepen zijn er ongeveer 5800 vaktherapeuten in Nederland. Ieder jaar studeren ongeveer 275 vaktherapeuten af bij bacheloropleidingen. Aanvrager verwacht daarbij dat een instroom van minimaal 25 studenten per jaar mogelijk is. De commissie acht deze prognose realistisch.

De instroom in bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de master Arts Therapies kunnen niet worden afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte omdat deze bij criterium b niet is aangetoond. De commissie is door aanvrager niet in staat gesteld om te beoordelen of er ruimte is om de master Arts Therapies binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur. De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen legt in Nijmegen de nadruk onder andere op gezondheidsopleidingen. De master Arts Therapies wordt vormgegeven in samenwerking met het lectoraat KenVak en de leerstoel Vaktherapie. Kennis zal worden uitgewisseld met docenten van de bachelor Creatieve Therapie. In Nijmegen is toegang tot wetenschappelijke literatuur en zijn theorie- en praktijklokalen.

De commissie heeft gekeken naar de regionale spreiding. De masters Psychomotorische Therapie, Speltherapie en Muziektherapie zullen ook in het oosten van het land worden aangeboden, maar in andere plaatsen en op minimaal 25 km afstand van Nijmegen.

Vestiging van de master Arts Therapies in Nijmegen heeft nagenoeg geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

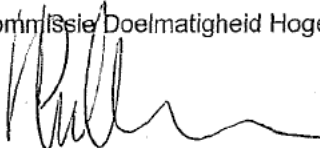
CDHO

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 6 van 7 De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de master Arts Therapies te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 7 van 7 **Bijlage:**

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.